

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V sredo 7. julia (sreoletna) 1852.

List 54.

06

posvečenju spominka dr. Prešerna v Krajnji 3. julia 1852.

Non omnis morior.
Ovid.

Postavite spominek na mogli!
Ker tu počivajo kosti Prešerna,
Ki jih izročil materi je mili,
Poplačati ji zadnji dolg. Nezmerena
Krepost njegovemu je umu bila,
V ponos narodu, domovini v slavo.
V zibeli ga je obiskala Vila,
Ovila mu z beršlinom nježno glavo;
V svetišče svoje Stvarnica peljala,
Odločila mu je obilo dote,
S periščem polnim ga obdarovala;
Odperla Zorja mu je hram krasote,
Zamaknjen gledal je danic bleščobo,
Zamaknjen čul nebeške melodije
V okrogu obdan z nadzemeljsko svitlobo.
Pa grenka žalost se mu v serce vlije,
Ko vidi svoje brate zapuščene,
Teptane od sinov lastnega naroda;
Ko vidi, da vse, kar le kaj požene,
Zatrete se zaklela je osoda:
Poprime gosli in udari v strune,
Udari v strune milo jokajoče,
Slovencu serce vsacemu presune,
Užge mu v persih plam ljubezni vroče
Za domovino blago, krasno, milo,
Kogar ni derzna tujka oslepila,
Raztergala mu domovine krilo,
Med protivnike nazega vverstila. —
On nam nebo oblačno je razjasnul,
Zaraščen pot potrebil v hram narave,
Berlečo ptujstva lešerbo ugasnul,
Zasadil rožo na bregovih Save,
Ki bo ime njegovo še častila,
Ko ti spominek rija bo razjedla,
Ko davno nas bo hladna zemlja krila,
Na prestol stari spet se Slava vsedla.
Postavite spominek na gomilo!
Da potnik mingredé pripogne glavo,
Da poznih vnukov sem priroma obilo
Obhajaj pevca neumerlo slavo!

Č—r.

Kaj se je letos kmetovavcam bati?

Letošnje leto je čudno leto — beremo v 36. listu kmetijs. časnika Štajarske družbe — ko smo že popolnoma obupali in se tresli, da bo letina so-pet slaba, se je nanagloma vse preobernilo: polje — razun reži — obeta obilnih pridelkov dokaj.

In kaj se nam je pri tako veselimi stanji polja in tudi vinogradov bati? bo vprašal marsikteri kmetovavec. Bati se je nam, da bi nam ne zmanjkalo živinske klaje.

Sila naglo je spomladi vse rasti začelo; trava na senožetih je o 6 tednih čuda velika zrasla, ali tista trava, ktera se spodna mala trava imenuje,

je zaostala, za to se je veliko sena pričakovalo, nakosilo se ga pa je veliko manj, zlasti tam, kjer so senožeti bolj suhe.

Zna kdo reči: kar je merve od manj, bo pa toliko bolji, zlasti ker je bila tako lepo ob suhim domu spravljena.

Res je: dobra merva več zda, kot slaba in se je tedaj manj potrebuje, — ali naši pōsli ne véjo in ne marajo za to resnico; oni ne merijo klaje po tečnosti, ampak le po koših; naj bo klaja dobra ali slaba, to jim je vse eno; tudi ne porajtajo na to: ali bo imela živina prihodnjo spomlad kaj vžiti ali ne, — češ, bo že gospodar skerbel, da bo klajo kupil, če je zmanjka.

Če bo pa jesen — kakor se kaže — tudi tako suha kakor poletje, se bo pa otave še manj nakosilo, kot sena, in bati se nam je po tem takim — pomanjkanja klaje!

Umni kmetovavec, ki zmiraj ravná po pregovoru: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“, misli tedaj že zdaj ne na prazno zdihovanje, ampak na pomočke, kako bi odvernul prihodnjo nadlogo ali jo saj pomanjšal.

Pomoč, si o tem pomagati, pa tudi ni teška, če imamo le resnično voljo si pomagati.

Turšica ali korusa, kraljica vsih sadežev, je tudi nar bolji pomočnica o sili. Če se po reži ali pšenici ta mesec na pognojeno njivo seje bo do mesca oktobra 2 do 3 čevlje visoka zrasla in 600 centov sirove ali 120 centov suhe klaje na oralu dala.

Če kmetovavec vé, za koliko premalo je sena pridelal, bo potem lahko prerajtal, koliko oral ima s turšico za klajo obsejati, da bo dovelj piče za živino imel.

Sejte tedaj manj ajde, ki lahko spodleti; sejte tudi manj repe, ktera le malo zda; namesto nju pa sejte več turšice, in klaje manjkalo ne bo.

Kdor si pa turšice za seme ne more omisliti, naj seje prosa in obvaroval se bo nadloge.

Če bi pri nas več zimskiga graha sadili, bi se dal tudi ta za živinsko pičo v jeseni saditi, ker bi že zgodej drugo leto se zamogel za klajo žeti.

Kako pa se da veliko pridelane turšice posušiti? V kozolcih, ali na podih ali družih zračnih krajih, kamor naj se redko položi. Tudi se da opresna (frišna) turšica, kakor zelje, v zidane in z dilami zadlane jame vložiti, nasoliti in terdo pohoditi in taka kisljata klaja živini pokladati; le pozabiti se ne smé, da se zraven tega živini tudi suhe klaje (slame) dajé in dosti piti.

Tako naj ravná, kdor je mož, ne pa da bi po babje javkal in tožil: kaj bo, kaj bo!